

Evropsko združenje gozdarjev in ljubiteljev gozda 24 evropskih držav,
ki zagovarjajo in spodbujajo sonaravno gospodarjenje z gozdom.

NAGRADNI NATEČAJ

TRAJNOSTNO RAVNOTEŽJE MED RAZLIČNIMI INTERESI V GOZDU

Gozd se s svojo okoljsko (erozija, zaščita, voda, biološka pestrost, podnebje, zdravstvo),
proizvodno (les, lov, nabiralništvo) in socialno (rekreacija, turizem, vzgoja, raziskave,
dediščina, obramba, estetika) vlogo tako ali drugače dotakne vsakega in vseh nas.

V več kot polovici slovenskega ozemlja, ki ga pokriva gozd, pa svoje interese uveljavljajo
različne skupine deležnikov, kot so lastniki gozdov, lovci, nabiralci gozdnih sadežev,
kmetovalci, lokalni prebivalci, pohodniki, rekreativni in adrenalinski športniki, ljubitelji
narave, strokovne inštitucije in lokalne skupnosti. Njihovi interesi se pogosto razlikujejo
oziroma so si lahko nasprotujoči.

Z nagradnim natečajem želimo spodbuditi razmišljanje o pomenu trajnostnega
ravnovesja v tako pomembnem ekosistemu, kot je gozd. Vabimo vas, da predstavite
enega ali več nasprotujočih si interesov posameznih interesnih skupin ter vaš
predlog za reševanje situacije. Svoj pogled predstavite v obliki spisa in/ali katerekoli
audiovizualne oblike (poster, fotografija, kratek film,...).

Za gozdove in ljudi!

Tone Lesnik,
ProSilva Slovenija

Maks Sušek,
Pahernikova ustanova

V sodelovanju z

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

POGOJI SODELOVANJA

PRAVILA

V nagradnem natečaju lahko sodelujejo posamezniki in vzgojno-izobraževalne institucije iz Slovenije in tujine. Mladoletni posamezniki morajo prijavi priložiti dovoljenje staršev oziroma skrbnikov.

Vsak posameznik lahko na natečaju sodeluje z največ dvema prispevkoma, posamezna izobraževalna institucija pa lahko sodeluje z največ 10 prispevki.

Ocenjevalna žirija bo ocenila pravočasno prispelne prispevke, ki so skladni z vsebino nagradnega natečaja. Posamezen pojem iz nagradnega natečaja lahko predstavite v celi širini njegovega razumevanja (npr. pod temo gozd razumemo vse rastline, živali in organizme, ki se v njem nahajajo, geološke elemente, človeka, pa tudi njegovo povezanost z območji na katerega mejijo – naselja, kmetijske površine,...). Ključni kriterij ocenjevanja je sporočilnost – nazornost predstavitev nasprotujočih si interesov posameznih interesnih skupin v gozd in obrazložitev pristopa k reševanju situacije. Ocenjevalna žirija lahko določi podrobnejše kriterije ocenjevanja.

Z oddajo prispevka udeleženec sprejme pravila nagradnega natečaja in zagotavlja, da je avtor poslanega prispevka. Udeleženec nagradnega natečaja soglaša in potrjuje, da lahko organizatorji natečaja uporabijo njegova dela za namene in promocijo, objave v katalogu, projekcijah, na razstavah, v člankih, na internetnih straneh ali drugih tiskanih in elektronskih medijih brez plačila avtorju. Avtor pa obdrži avtorske pravice.

Avtorji dovoljujejo objavo poimenskega seznama udeležencev skupaj z doseženim rezultatom.

Udeleženci pošljejo svoje prispevke skupaj s prijavnico v digitalni obliki na elektronsko pošto oziroma natisnjeno ali na elektronskem nosilcu po navadni pošti na navedene naslove. Organizatorji nagradnega natečaja poslanih prispevkov ne bodo vračali.

Zmagovalni prispevki bodo objavljeni na spletni strani <http://www.pahernikova-ustanova.si/>.

PRIJAVA

Prijavnico in prispevek pošljite na naslov:

Pro Silva Slovenija, Zveza gozdarskih društev Slovenije
Večna pot 2, 1000 Ljubljana

Internetna prijava na <http://www.pahernikova-ustanova.si/>

E-pošta: vesna.erhart@EKometer.si

NAGRADE

(ŠOLE Z
NAJBOLJŠIMI
PRIPEVKI)

- voden ogled Posavskega gozda in vožnja s splavom (1x skupina do 40 oseb; podarja: KTRC Radeče)
- slovenski pragozd in ogled medvedjega brloga (1x skupina do 40 oseb; podarja: Zveza gozdarskih društev Slovenije)
- voden ogled sonaravnega gospodarjenja v Pahernikovi gozdovih (1x skupina do 40 oseb; podarja: Pahernikova ustanova)

NAGRADE

(NAJBOLJŠI
POSAMEŽNI
AVTORJI)

- vikend v apartmaju za 2 osebi na Pokljuki (1x; podarja: Zavod za gozdove Slovenije)
- preživeti noč z oglarjem (3x 1 oseba; podarja: Ogarska dežela Dole pri Litiji)
- knjiga »V poslanstvu dreves« (5 knjig; podarja: Center za zunanjo ureditev d.o.o.)

ŽIRIJA

Tone Lesnik, ProSilva
dr. Maks Marela, BF, Oddelek za lesarstvo
predstavniki, Zveza lastnikov gozdov
mag. Vesna Erhart, Zavod EKometer
Marko Lenarčič, GlZ za pohodništvo in kolesarstvo

POMEMBNI DATUMI

1. 2. 2013	rok za oddajo prispevkov
1. 3. 2013	objava rezultatov na spletni strani http://www.pahernikova-ustanova.si/
marec 2013	slovesna razglasitev nagradencev
v letu 2013	predstavitev prispevkov na prireditvah (Čari lesa, Ljubljana ...) in v medijih.

VLOGE GOZDOV

Gozdovi so zapleten ekosistem, ki imajo velik vpliv na celotno okolje. Že zelo zgodaj je človek, odkril, da lahko gozd uporablja za različne namene: kot vir hrane, skrivališče, kot vir lesa za kurjavo, orodja, gradnjo bivališč itd. Skozi zgodovino je ugotavljal, da ima gozd veliko vlog, ki neposredno ali posredno vplivajo nanj. Že stari Rimljani so gozdove delili na gozdove, primerne za svinjsko pašo in na ostale gozdove. Danes delimo vloge gozda na tri skupine: proizvodne, okoljske in socialne. Neki gozd ne opravlja le ene vloge, temveč jih vedno več skupaj. Vloge se skozi čas spreminjajo, na kar vplivajo naravne danosti, in človekove potrebe po njih. Vloge gozda so opredeljene v zakonu o gozdovih.

OKOLJSKE VLOGE

Okoljske ali ekološke vloge gozda so gotovo najbolj pomembne, pa čeprav se tega najpogosteje ne zavedamo. Vpliv okoljskih vlog na življenje je zelo velik in težko merljiv. Pogosto teh vlog niti ne opazimo, dokler jih gozd ne opravlja več pravilno in pride do plazenja, nastanka hudournikov itd. Okoljske vloge imajo vpliv na lokalnem (zaščita pred močnim vetrom) in globalnem področju (ponor ogljikovega dioksida). Zagotovo moramo, kadar se ukvarjamo z gozdovi, največ pozornosti posvetiti ravno okoljskim vlogam, saj imajo te največji vpliv na življenje ljudi.

PROTIEROZIJSKA VLOGA

Koreninski sistem dreves in drugih rastlin, ki sestavljajo gozd tvori nekakšno mrežo, ki preprečuje ali blaži premikanje zemlje in odnašanje tal. Korenine izboljšajo fizikalne lastnosti tal in preprečujejo ali zmanjšujejo erozijsko delovanje vode, snežnih in zemeljskih plazov, padajočega kamenja, usadov in spiranja tal. Zelo pomemben pri tem so krošnje, saj lahko zadržijo velik del padavinske vode in tako preprečijo preveliko namočenje tal, ki lahko sproži erozijske procese. Protierozijska vloga je najmočnejša izražena v gorskih gozdovih, kjer obstaja velika verjetnost nastanka plazov sicer pa je pomembna na vseh področjih, kjer obstaja nevarnost plazenja ali pa odnašanja tal.

ZAŠČITNA VLOGA

Gozdovi v določenih primerih ščitijo naselja, železnico in ceste. Običajno ščitijo pred vetrom, nastankom snežnih zametov, prestrezajo padajoče kamenje ter ustavijo zemeljske in snežne plazove ter usade.

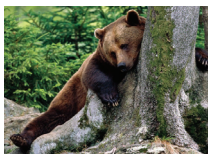
VODNA VLOGA

Voda v gozdu prehaja skozi različne rastlinske plasti, potem pa pronica v gozdna tla. Gozd vodo pri prehajanju mehansko in biološko očisti in kakovost podtalnice pod gozdom je velika. Gozd je porabnik vode, vendar jo kljub temu zadržuje in omogoča njeno daljšo dostopnost. Dežne kaplje, ki padejo na gozd, se najprej zadržijo v krošnjah. Ko je krošnja dovolj namočena, začnejo počasi polzeti po deblu in kapljati z listov na tla. Ta proces je počasen in časa je dovolj, da se tla lahko dobro namočijo, potem pa začne voda počasi odtekati naprej po pobočju. Gozd z upočasnevanjem vodnega toka preprečuje nastanek hudournikov.

VLOGA OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Gozd predstavlja življenjsko okolje (domovanje) za številne živalske in rastlinske vrste. V bukovem gozdu živi okoli 4.000 živalskih vrst od katerih jih je okoli 1.000 vezanih le na bukov gozd. Uničenje gozda pomeni izgubo domovanja mnogim živalskim in rastlinskim vrstam. Med njimi so tudi redke in ogrožene vrste, ki brez gozda ne preživijo. V gozdu uspevajo tudi številne glive in bakterije, tako da je skupno število vrst mnogo večje.

PODNEBNA VLOGA

Gozd ima velik vpliv na podnebje. Vpliv ni le lokalni, temveč obsega področje oddaljenosti do 10.000 km. Gozd blaži temperaturne razlike in povečuje zračno vlago ter hladi zrak. To je opazno v mestih, ki so ob gozdovih, ko hladen zrak iz gozda polzi proti mestu in izriva vroč in suh mestni zrak. Ta učinek opazimo tudi poleti, če pridemo z odprtega v gozd. V gozdu začutimo, da je zrak hladnejši in prijetnejši za dihanje. Gozd lahko deluje kot pregrada, ki ustavlja hladen zrak, ki se premika navzdol po dolini. Gozd tudi zmanjšuje moč vetra in blaži njegove sunke. Gozd ima tudi vpliv na globalno podnebje celotnega planeta.

ZDRAVSTVENA VLOGA

Gozd posredno vpliva na zdravje ljudi. Iz zraka odstranjuje prah, aerosole ter škodljive pline in je zaščita pred hrupom. V svoji notranjosti zagotavlja čist, vlažen in hladnejši zrak, ki je obogaten z eteričnimi olji in omogoča mir in občutek zasebnosti. Gozd je prostor, kjer se lahko sprostimo po vsakodnevnih obveznostih, to pa pozitivno vpliva na fizično in duševno zdravje.

PROIZVODNE VLOGE GOZDA

Najbolj razširjen gozdni proizvod je les oz. hlodovina, od katere ima korist lastnik gozda. Drugi, danes pomembni gozdni proizvodi so še gozdni plodovi in divjad.

LESNOPROIZVODNA VLOGA

Gozd zadovoljuje človekove potrebe po lesu. Te potrebe se v času in prostoru spreminjajo, zato se spreminjajo tudi cene lesa. Višja kot je cena, bolj pomembna je ta vloga. Ta vloga gozda ne vpliva le na lastnike gozdov, temveč tudi širše, saj je od nje tesno odvisna lesna industrija.

LOVNOGOSPODARSKA VLOGA

Živali so del gozda. Večji sesalci, kot so srnjad, jelenjad in divji prašiči so zanimivi z lovskega vidika. Živali imajo velik vpliv na gozd, zato je treba v gozdu, ki ima poudarjeno lesnoproizvodno vlogo, z njimi gospodariti. Ker plenilci in bolezni ne morejo kontrolirati števila rastlinojedih sesalcev, lahko ti preveč obremenjujejo gozd, zato moramo poskrbeti za primerno številčnost njihovih populacij.

NABIRALNIŠKA VLOGA (PRIDOBIVANJE DRUGIH GOZDNIH DOBRIN)

Nabiralniška vloga gozdov zadovoljuje človeške potrebe po gozdnih sadežih (maline, jagode, borovnice, kostanj...), gobah, medu, zdravilnih zeliščih in drugih dobrinah (čebelarstvo, okrasno zelenje, mah, storži, drevesni sokovi itd.).

SOCIALNE VLOGE GOZDA

Gozd ima velik pomen za življenje ljudi. Njegovi vplivi niso le okoljski in gospodarski, temveč tudi socialni. Gozd je lahko mesto za druženje ali za iskanje samote, izobraževanje, predstavlja zaščito v primeru vojne, privablja turiste itd. Vseh teh vlog ni mogoče meriti, imajo pa velik pomen za celotno družbo.

REKREACIJSKA VLOGA

Rekreacija je dejavnost pri kateri se človek telesno in duševno sprosti ter okrepi. Gozd je prostor, ki ponuja neomejene možnosti rekreacije: sprehodi, tek, telovadba, kolesarjenje, joga, tek na smučeh in še bi lahko naštevali. Na človeka gozd vpliva s svojim izravnalnimi mikroklimatskimi razmerami, čistostjo zraka, mirom, lepoto, barvami odsotnostjo hrupa in naravnimi zvoki. Je nasprotje težkemu mestnemu okolju. Rekreacijska vloga je najbolje izražena v gozdovih okoli mest in drugih urbanih središč. Za gozdove je zelo obremenjujoča in zahteva tudi poseben način gospodarjenja, saj imajo ljudje raje starejše, pregledne gozdove.

TURISTIČNA VLOGA

Gozd ima turistično vlogo, kadar privlači turiste. Za to je dovolj že sam gozd ali pa različne turistične dejavnosti povezane z gozdom: opazovanje živali, nabiranje zelišč in gozdnih sadežev, naravoslovna fotografija ali spoznavanje gozda. Turistična vloga je bolj izrazita okoli turističnih krajev in na turistično razvitih področjih. Vloga se aktivira, ko se gozd začne pojavljati v trženju podjetij in turističnih organizacij. Da gozd dobro opravlja svojo vlogo, mora biti zdrav, primerne strukture in drevesne sestave.

VZGOJNA VLOGA

Gozd je okolje za učenje. V njem lahko spoznavamo številne procese žive in nežive narave in gozdarsko delo. Gozdne učne poti in naravoslovne učne poti so primer organiziranega izobraževanja. Vzgojno vlogo najpogosteje izkoriščajo izobraževalne ustanove (od vrtca do univerze), niso pa redka tudi združenja in posamezniki, ki si s spoznavanjem narave v gozdu širijo obzorje.

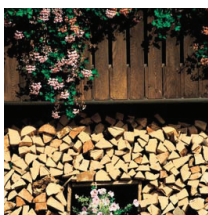

RAZISKOVALNA VLOGA

V javnosti je slabo poznana, saj jo koristijo predvsem raziskovalci, ki se ukvarjajo z raziskovanjem delovanja gozda in njegovih delov. Ugotavljajo se zakonitosti in odzivi gozda na ukrepe in motnje. Ugotovitve se počasi prenesejo v ravnanje in gospodarjenje z gozdom. Za raziskovalno vlogo so še posebej pomembni pragozdovi, saj se razvijajo brez vpliva človeka.

DEDIŠČINSKOVARSTVENA VLOGA

Gozd je lahko naravna in kulturna dediščina. Naravna dediščina so lahko deli gozda, kot so pragozdni ostanki, rastišča redkih rastlin, drevesa izrednih dimenzij in starosti, redki biotopi, območja naravnih spomenikov, itd. Kulturna dediščina je gozd, ki je nastal pod družbeno-gospodarskimi vplivi v preteklosti in se razlikuje od siceršnjih oblik gozda: panjevci, steljniki, gaji, logi, itd. Pod kulturno dediščino sodijo tudi gozdovi, ki obdajajo objekte kulturne dediščine.

OBRAMBNA VLOGA

Gozd je bil v vojni nevarnosti vedno dokaj varno pribežališče in skrivališče. Med drugo svetovno vojno je bil eden izmed pomembnih dejavnikov, ki so omogočali uspešen narodno osvobodilni boj. Gozd je kamuflažni element, zagotavlja neprehodnost, je vir hrane in energije, ima taktičen pomen in je skladišče, vadbišče, zavetišče in poskusni poligon za vojsko.

ESTETSKA VLOGA GOZDA

Gozdovi so lepi. Ljudje gozdove doživljamo kot lepe. Gre predvsem za videz, ki ga zaznavamo z očmi, nezanemarljive pa so tudi zaznave z drugimi čutili. Estetski pomen imajo gozdna prostranstva in preplet gozdnih ter negozdskih površin, gozdovi, ki so v bližini ali pa predstavljajo naše življenjsko okolje, posamezna drevesa, rastline, gobe in živali.